
Fra: Ingvaldsen, Sissel Anita By <sissel.by.ingvaldsen@innlandetfylke.no>
Sendt: 14. desember 2020 10:37
Til: Postmottak LMD
Kopi: Ryen, Beate
Emne: Høringsuttalelse nasjonale tilretteleggingsmidler
Vedlegg: Høringsuttalelse forskrift om nasjonale tilretteleggingsmidler til næringsutvikling og kompetanseheving i landbruket.docx

Oppfølgingsflagg: Følg opp
Status for flagg: Fullført

Til Landbruks- og Matdepartementet

Vedlagt følger høringsuttalelse til forskrift om nasjonale tilretteleggingsmidler til næringsutvikling og kompetanseheving i landbruket fra Innlandet fylkeskommune.

Med vennlig hilsen

Sissel By Ingvaldsen
Rådgiver
Næring og internasjonalt samarbeid

Telefon: 911 54172
E-post: sissel.by.ingvaldsen@innlandetfylke.no

Innlandet fylkeskommune
Telefon: 62 00 08 80
www.innlandetfylke.no

Administrativt vedtak

Vår ref:
2020/48174-2
Sissel By Ingvaldsen

Dato:
24.11.2020

Høringsuttalelse forskrift om nasjonale tilretteleggingsmidler til næringsutvikling og kompetanseheving i landbruket

Vedtak

Innlandet fylkeskommune støtter Landbruks- og Matdepartementets forslag til ny forskrift om nasjonale tilretteleggingsmidler til nærings- og kompetanseheving i landbruket.

Bakgrunn

Landbruks- og Matdepartementet har sendt ut forslag til forskrift om nasjonale tilretteleggingsmidler til næringsutvikling og kompetanseheving i landbruket. Forskriften er hjemlet i § 18 i lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova).

I forbindelse med jordbruksoppgjøret 2019 ble det enighet mellom jordbruksavtalepartene om at det fra 2020 skulle opprettes en tilskuddsordning for å styrke verdiskapingen i landbruket gjennom tilretteleggende tiltak på nasjonalt nivå innen næringsutvikling og kompetanseheving. Ordningen ble kalt nasjonale tilretteleggingsmidler (NT). Samtidig ble det bestemt at tilskudd til kompetanseutvikling i landbruket (KIL) skulle innlemmes i den nye ordningen, og at Landbruksdirektoratet skulle ha forvaltningsansvaret for den nye ordningen.

Som en oppfølging av jordbruksoppgjøret i 2019 ble Landbruksdirektoratet bedt om å foreta en gjennomgang av den nye ordningens grenseflater mot tilstøtende ordninger. Resultatet av gjennomgangen ble blant annet at direktoratet anbefalte at KIL-midlene ble inkludert i NT på en integrert og helhetlig måte. Videre anbefalte direktoratet at den nye ordningen ble regulert i en forskrift, og ikke alene i enkeltvedtak, slik KIL-ordningen har blitt forvaltet frem til nå.

Formålet med nasjonale tilretteleggingsmidler (NT)

Formålet med opprettelsen av NT-ordningen er at det er et behov for å stimulere til utviklingsarbeid med nasjonal nytteverdi innenfor både næringsutvikling og kompetanseheving, og bidra til fellesskapsløsninger. Dette fordi landbruksnæringen er kjennetegnet av små foretak som hver for seg har begrenset kapasitet til å drive utviklingsarbeid og kunnskapsutvikling som kommer næringen som fellesskap til gode. Det eksisterer i dag virkemidler med et tilnærmet likt virkeområde på regionalt nivå, i form av regionale tilskudd til næringsutvikling i landbruket (RT) og regionale tilskudd til rekruttering og

kompetanseheving i landbruket (RK), som er forvaltet av fylkeskommunen. På nasjonalt nivå har KIL-midlene blitt benyttet til utvikling av nasjonale eller fylkesoverskridende kompetansetilbud i landbruket. Innenfor ordningen har det også vært anledning til å gi tilskudd til kursvirksomhet for avløsere og landbruksvikarer.

En sentral hensikt med NT-ordningen er at tilskuddet skal bidra til å kunne gjennomføre tilretteleggende tiltak som bidrar til *fellesskapsløsninger* for næringen. En viktig grensedragningslinje går derfor mellom denne ordningen og bedriftsrettede virkemidler som forvaltes av Innovasjon Norge, hvor formålet er økt verdiskaping innenfor den enkelte bedrift eller en gruppe av enkeltstående bedrifter. Videre skiller denne ordningen seg fra de regionale tilskuddsmidlene ved at det stilles et krav om nasjonal nytteverdi.

I påvente av departementets arbeid med forskriften som nå sendes på høring, har ordningen, inkludert KIL blitt forvaltet etter retningslinjer. Departementets forslag til forskrift viderefører i hovedtrekk gjeldende praksis for ordningene, men det foreslås følgende hovedendringer:

- Regelverket skal ikke ha øremerkede formål. Det betyr at bestemmelser om særskilte øremerkede formål som tilskudd til kursvirksomhet for avløsere og landbruksvikarer ikke er videreført i forslaget.
- Innenfor kompetanseområdet likestilles utvikling av tilbud innen etterutdanning og videreutdanning som tiltaksområde, ettersom departementet ser behov for å støtte begge former for kompetanseutvikling.
- Det legges opp til mindre detaljerte kriterier knyttet til tildeling enn hva som var praksis for KIL-ordningen.

Dagens ordning

Ordningen med nasjonale tilretteleggingsmidler ble iverksatt i 2020. Ordningen er bevilget over Landbrukets utviklingsfond i jordbruksavtalen og forvaltes av Landbruksdirektoratet. I 2020 hadde ordningen en ramme på 13 mill kroner. Føringerne for forvaltningen er gitt av Landbruks- og Matdepartementet og gjennom de årlige landbruksproposisjonene.

KIL-ordningen – tilskudd til kompetanseutvikling i landbruket

KIL-ordningen har eksistert som en tilskuddsordning over jordbruksavtalen på nasjonalt nivå til utvikling av kompetansetilbud i landbruket siden 2001. Ordningen har blitt forvaltet av Landbruksdirektoratet fra 2019, etter å ha vært forvaltet av Matmerk siden 2007. Ordningen, som hadde sitt utspring i et behov for å utvikle etterutdanningstilbud som rettet seg mot jordbrukere, har blitt forvaltet med utgangspunkt i retningslinjer, samt overordnede føringer i tildelingsbrev og jordbruksproposisjon. Da ordningen ble forvaltet av Matmerk var det knyttet en egen faggruppe til ordningen som bestod av representanter fra jordbruket, med Landbruks- og matdepartementet som observatør. Faggruppens rolle bestod i å foreslå faglige prioriteringer til utlysningsteksten, i tillegg til å behandle søknadene og innstille overfor Matmerks styre.

I retningslinjene for KIL-midlene fremgår det at midlene skal bidra til kompetanseutvikling for yrkesutøvere innen primærlandbruket eller innenfor andre næringer i tilknytning til landbruket, gjennom utvikling av kompetansetilbud med utgangspunkt i næringens behov. Det kan gis tilskudd til utdanningsinstitusjoner og organisasjoner som driver faglig eller økonomisk aktivitet overfor målgruppen. Prosjekter som har potensial til å bli et tilbud nasjonalt eller fylkesoverskridende, skal prioriteres. KIL-ordningen har hatt en del detaljerte kriterier som har gjort ordningen noe utfordrende å forvalte.

Utvikling av kurstilbud som gir formell kompetanse (videreutdanning) er blitt prioritert høyere i regelverket enn utvikling av kurstilbud som ikke gir formell kompetanse (etterutdanning). Det har imidlertid vist seg at tilskudd til målrettede etterutdannings-tilbud er gitt i like stor grad som til videreutdanningstilbud. Med videreutdanning menes her tiltak som gir formell kompetanse og er underlagt eksamens- og vurderings-ordninger. Etterutdanning gir ikke slik formell kompetanse, men gjelder vedlikehold og oppdatering av kompetanse innenfor eksisterende utdanningsnivå.

Ved endringen av retningslinjene som ble gjort i 2019 ble det tydeliggjort at midlene skulle bidra til utvikling av *nasjonale eller fylkesoverskridende kompetansetilbud*. I tillegg ble det gjort endringer knyttet til utmåling av tilskuddet for å harmonisere KIL-retningslinjene med retningslinjene for NT, ettersom midlene skulle lyses ut og behandles felles. Tidligere kunne søker få dekket inntil 60 pst. av de totale prosjekt-kostnadene når prosjektet gjaldt utvikling og utprøving av et nytt kompetansetilbud, og inntil 40 pst. av kostnadene når prosjektet gjaldt videreutvikling av et eksisterende tilbud. I de oppdaterte retningslinjene ble det fastsatt at prosjekter kan få dekket inntil 75 pst. av kostnadene.

Tilskudd til kursvirksomhet for avløsere og landbruksvikarer

Innenfor KIL-ordningen har det også vært anledning til å gi tilskudd til kursvirksomhet for avløsere og landbruksvikarer. Dette har hatt som formål å bidra til å sikre tilgangen på kvalifiserte avløsere gjennom å stimulere til gjennomføring av kortvarige og fagorienterte kurs. Frem til 2001 var det avsatt en egen tilskuddspost under jordbruks-avtalen til kursvirksomhet for avløsere. Fra 2002 ble ordningen overført til kompetansehevende tiltak under Landbrukets utviklingsfond som et ledd i forenkling av virkemiddel-systemet i landbruket. Frem til jordbruksoppgjøret 2018 lå det i enkelte år føringer i de årlige jordbruksproposisjonene om at en viss andel av avsatte midler (for eksempel 1 mill. kroner for 2018) kunne benyttes til kurs for avløsere og landbruksvikarer. Tilskuddet til kursvirksomhet for avløsere og landbruksvikarer ble gitt etter egne retningslinjer.

Rammene for ny forskrift med formål innen næringsutvikling og kompetanseheving

Forslaget til forskrift er utformet innenfor de føringene som ble lagt til grunn i jordbruksoppgjøret 2019, samt gjeldende praksis for forvaltning av virkemidler under ordningen. Forskriften er utformet med utgangspunkt i at ordningen skal kunne møte utviklingsbehov fremover i tid innen næringsutvikling og kompetanseheving, slik at det skal være opp til avtalepartene i jordbruket og tilskuddsforvalter å til enhver tid prioritere de tiltakene som det er størst behov for i næringen. En konsekvens av dette er at det ikke vil skje noen øremerking av tilskudd til enkelte formål i forskriften. I praksis innebærer dette at øremerking av tilskudd til kursvirksomhet til avløsere og landbruksvikarer opphører, og at eventuelle øremerkinger må gjøres i de årlige jordbruksoppgjørene.

Med forslaget til forskrift legges det opp til at dagens retningslinjer, herunder også de særskilte retningslinjene for KIL-midlene opphører på samme tidspunkt som forskriften trer i kraft.

Tiltak med nasjonal nytteverdi og til utvikling av fellesskapsløsninger som bidrar til å styrke verdiskapingen i landbruket

I utkastet til forskrift fremgår det av bestemmelsens §§ 1 og 3 at det er et vilkår for å tildele midler over ordningen at prosjektet skal ha nasjonal nytteverdi. Med dette menes at den type kunnskap, produkt eller tjenester som utvikles gjennom prosjektet, skal være tilgjengelig for relevante målgrupper i hele landet. Konsekvensen av dette er at prosjekter som kun er tilgjengelige eller har nytteverdi for lokale eller regionale aktører ikke skal støttes over denne ordningen.

Formålet med vilkåret er å avgrense mot prosjekter som vil kunne få støtte over de tilsvarende ordningene på regionalt nivå. Ordningen skal videre bidra til å utvikle fellesskapsløsninger i landbruksnæringen. Det kan derfor ikke gis driftsstøtte over ordningen eller støtte til bedriftsrettede prosjekter, som i all hovedsak bevilges over ordninger forvaltet av Innovasjon Norge.

I utkastet foreslås generelle regler som gjelder for alle tilskuddsmottakere. Ytterligere regler, som mer detaljerte krav til tilskuddsmottakers bruk av tilskuddet, samt tidspunkt for rapportering og ferdigstillelse, fastsettes av Landbruksdirektoratet i vedtaket om tildeling av tilskudd.

Bestemmelser om utlysning og søknad reguleres heller ikke i forskriften. Landbruksdirektoratet utformer utlysningen av tilskuddsmidlene i samsvar med de føringer som er satt i forskriften, jordbruksoppjøret og statsbudsjettet.

I utkast til forskrift benyttes begrepet «tilretteleggingstiltak». Dette er ment som en samlebetegnelse for hva det kan gis tilskudd til og omfatter ulike former for utviklingsrettede tiltak som er ment å mobilisere til økt verdiskaping i næringa. Dette vil variere fra innenfor de to tilskuddsområdene og omfatter alt fra prosjekter og utredninger til kurs og samlinger m.m.

Vurdering

Innlandet fylkeskommune ser positivt på arbeidet med å forenkle forvaltningen av landbrukets tilskuddsmidler. Den nye forskriften vil etter fylkeskommunens vurdering, gi en mer treffsikker bruk av virkemidlene for å styrke verdiskapingen og kompetansenivået i landbruket.

Vi vil særlig trekke fram det at midlene ikke skal ha øremerkede formål, at de skal bidra til fellesskapsløsninger for næringa og ha nasjonal nytteverdi som viktige føringer for ordningene.

Videre mener vi det er riktig å vektlegge etterutdanning på lik linje med videreutdanning når dette er begrunnet på en god måte.

Konklusjon

Innlandet fylkeskommune støtter Landbruks- og Matdepartementets forslag til ny forskrift om nasjonale tilretteleggingsmidler til nærings- og kompetanseheving i landbruket.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Vedlegg

- 1 Høringsuttalelse forskrift om nasjonale tilretteleggingsmidler til næringsutvikling og kompetanseheving i landbruket